

ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIE RADY (EÚ) 2022/2415

z 2. decembra 2022

o hlavných zásadách zhodnocovania vedomostí

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na článok 182 ods. 5 a článok 292 prvú a druhú vetu,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Komisia 10. apríla 2008 prijala odporúčanie 2008/416/ES ⁽¹⁾ o spravovaní duševného vlastníctva v oblasti činností týkajúcich sa prenosu vedomostí a metodické pokyny pre univerzity a iné verejné výskumné organizácie. Rada uvítala a podporila toto odporúčanie a metodické pokyny vo svojom uznesení z 30. mája 2008 ⁽²⁾. Uvedené odporúčanie a metodické pokyny boli spoločne stimulom pre mnohých tvorcov vedomostí financovaných z verejných zdrojov. Niektoré členské štáty uskutočnili strategické investície do infraštruktúry a služieb prenosu vedomostí, ako sú úrady pre transfer technológií a iní sprostredkovatelia, a niektoré zaviedli politiky zamerané na duševné vlastníctvo. Ďalšie činnosti na podporu prenosu vedomostí na úrovni Únie sa vyvinuli v rámci iniciatívy Inovácia v Únii (2010).
- (2) V záveroch Rady z 29. mája 2018 o urýchlení obehu poznatkov v EÚ sa uvádza, že Únia potrebuje naplno využiť relevantné vedecké a technické poznatky, ktoré vytvára, a zabezpečiť účinnejší prenos výsledkov projektov v oblasti výskumu a inovácie do spoločnosti a priemyslu v záujme maximalizácie vplyvu investícií do výskumu a inovácie. Rada tiež vyzvala členské štáty, aby zintenzívnili úsilie o preskúmanie a výmenu najlepších postupov v oblasti prenosu poznatkov, a vyzvala Komisiu, aby vypracovala a vykonávala stratégiu šírenia a využívania výsledkov projektov v oblasti výskumu a inovácie s cieľom ďalšieho zvýšenia ich dostupnosti a využívania, ako aj urýchlenia ich potenciálneho zavádzania.
- (3) V oznámení Komisie z 10. marca 2020 s názvom „Nová priemyselná stratégia pre Európu“ a v jej aktualizácii z roku 2021 sa zdôrazňuje význam správy duševného vlastníctva, najmä zvyšovanie informovanosti výskumnej komunity o duševnom vlastníctve, a oznamuje sa v nej stratégia pre normalizáciu na podporu asertívnejšieho postoja k záujmom Únie. Kľúčovými prioritami akčného plánu Únie z 25. novembra 2020 ⁽³⁾ pre oblasť duševného vlastníctva na podporu obnovy a odolnosti Únie sú okrem iného podporovanie účinného využívania a zavádzania duševného vlastníctva a ľahší prístup k aktívam chráneným právami duševného vlastníctva a ich ľahšie spoločné využívanie v časoch krízy.

⁽¹⁾ Odporúčanie Komisie 2008/416/ES z 10. apríla 2008 o spravovaní duševného vlastníctva v oblasti činností týkajúcich sa prenosu vedomostí a metodické pokyny pre univerzity a iné verejné výskumné organizácie (Ú. v. EÚ L 146, 5.6.2008, s. 19).

⁽²⁾ Uznesenie Rady o správe duševného vlastníctva pri prenose znalostí a o kódexe postupov pre univerzity a iné verejné výskumné organizácie.

⁽³⁾ Maximálne využitie inovačného potenciálu EÚ. Akčný plán pre oblasť duševného vlastníctva na podporu obnovy a odolnosti EÚ.

- (4) V stratégii Únie v oblasti normalizácie sa zdôrazňuje význam zvyšovania strategického povedomia o normalizácii medzi výskumnými pracovníkmi a inovátormi a včasného zapojenia výskumnej a inovačnej komunity do normalizácie ako spôsobu rozvoja príslušných odborných znalostí a zručností. V stratégii sa takisto uvádza, že Komisia vypracuje kódex postupov pre výskumných pracovníkov v oblasti normalizácie s cieľom posilniť prepojenie medzi normalizáciou a výskumom a inováciou.
- (5) V záveroch Rady z 1. decembra 2020 o novom európskom výskumnom priestore sa zdôrazňuje, že je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na to, aby sa intelektuálne a vedecké aktíva Únie premietli do nových produktov a služieb, ktoré vyhovujú požiadavkám spoločnosti. Rada uvítala iniciatívu Komisie preskúmať odporúčanie 2008/416/ES v súlade s novou priemyselnou stratégiou pre Európu.
- (6) V záveroch Rady z 28. mája 2021 „Prehľad európskeho výskumného priestoru: Zabezpečenie atraktívnych a udržateľných kariér a pracovných podmienok pre výskumných pracovníkov a realizácia cirkulácie mozgov“ sa zdôrazňuje, že je dôležité podporovať reformy vnútroštátnych výskumných systémov s cieľom zabezpečiť atraktívnosť kariéry vo výskume a riešiť rozdielne trendy v úrovniach odmeňovania, a zároveň zlepšovať systémy odmeňovania a hodnotenia.
- (7) V odporúčaní Rady (EÚ) 2021/2122 ⁽⁴⁾ o „Pakte pre výskum a inováciu v Európe“ sa zhodnocovanie vedomostí uvádza ako jedna z prioritných oblastí spoločných opatrení na podporu európskeho výskumného priestoru (EVP). V pakte sa takisto uznáva vytváranie hodnoty a spoločenský a hospodársky vplyv ako súčasť spoločného súboru hodnôt a zásad v oblasti výskumu a inovácie v Únii, ktoré by členské štáty mali zohľadniť pri vývoji svojich systémov výskumu a inovácie.
- (8) Politický program EVP na obdobie 2022 – 2024, ktorý tvorí prílohu k záverom Rady z 26. novembra 2021 o budúcom riadení európskeho výskumného priestoru, obsahuje opatrenie, ktorým sa majú „zmodernizovať usmernenia EÚ v záujme lepšej valorizácie poznatkov“. Prvým výsledkom tohto opatrenia má byť „vypracovať a schváliť hlavné zásady valorizácie poznatkov“. Súčasťou tohto opatrenia je aj vypracovanie kódexu postupov pre inteligentné používanie duševného vlastníctva a kódexu postupov pre výskumných pracovníkov v oblasti normalizácie, ktoré majú poskytnúť podrobnejšie usmernenia o tom, ako realizovať určité aspekty zhodnocovania vedomostí.
- (9) Otvorená veda, ktorá je prístupom k vedeckému procesu, založenom na otvorenej spolupráci, nástrojoch a šírení vedomostí ako je vymedzené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 ⁽⁵⁾ je štandardnou metódou práce v rámcových programoch Únie pre výskum a inováciu a je identifikovaná ako ďalšia prioritná oblasť spoločných opatrení v odporúčaní (EÚ) 2021/2122. V odporúčaní Komisie (EÚ) 2018/790 ⁽⁶⁾ sa členské štáty vyzývajú, aby stanovili a uplatňovali vnútroštátne politiky šírenia vedeckých publikácií a otvoreného prístupu k nim a správy údajov z výskumu, najmä prostredníctvom európskeho cloudu pre otvorenú vedu. V záverečnej správe platformy pre politiku otvorenej vedy ⁽⁷⁾ sa medzi prvkami, ktoré by mal spoločný výskumný systém pre inováciu obsahovať, uvádza zvyšovanie informovanosti o hodnote duševného vlastníctva a správe aktív chránených právami duševného vlastníctva. V záveroch Rady z 10. júna 2022 o hodnotení výskumu a vykonávaní otvorenej vedy sa navrhuje, aby vývoj systémov hodnotenia výskumu v Európe zohľadňoval okrem iného zhodnocovanie vedomostí.
- (10) V oznámení Komisie z 19. februára 2020 s názvom „Európska dátová stratégia“ sa verejný sektor a podnikatelia nabádajú na to, aby využili príležitosť, ktorú ponúkajú dáta, pre sociálne a hospodárske dobro, a uvádza sa, že potenciál dát by sa mal využiť na riešenie potrieb jednotlivcov a na vytvorenie hodnoty pre hospodárstvo a spoločnosť. Inovácie založené na dátach prinesú občanom obrovské výhody, napríklad v podobe personalizovanej medicíny, novej mobility, a prispievajú k cieľom Európskej zelenej dohody.

⁽⁴⁾ Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/2122 z 26. novembra 2021 o Pakte pre výskum a inováciu v Európe (Ú. v. EÚ L 431, 2.12.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie, stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1290/2013 a (EÚ) č. 1291/2013 (Ú. v. EÚ L 170, 12.5.2021, s. 1).

⁽⁶⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2018/790 z 25. apríla 2018 o prístupe k vedeckým informáciám a ich uchovávaní (Ú. v. EÚ L 134, 31.5.2018, s. 12).

⁽⁷⁾ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, Mendez, E., *Progress on open science: towards a shared research knowledge system: final report of the open science policy platform* (Pokrok v oblasti otvorenej vedy: smerom k spoločnému systému výskumných poznatkov: záverečná správa platformy pre politiku otvorenej vedy). Red. Lawrence, R., Úrad pre publikácie, 2020.

- (11) V oznámení Komisie z 29. apríla 2021 s názvom „Lepšia právna regulácia: spojme sily v záujme lepšej tvorby právnych predpisov“, sa zdôrazňuje, že vedecký dôkaz je jedným zo základných kameňov lepšej právnej regulácie, ktorý je nevyhnutný na vypracovanie presného opisu problému, umožňuje skutočné pochopenie príčinnej súvislosti, a teda logiky legislatívneho zásahu, a vykonať posúdenie vplyvu. Kvalitný výskum nemožno uskutočniť vo veľmi krátkom čase, takže na to, aby boli v prípade potreby k dispozícii relevantné dôkazy, treba ich potrebu lepšie predvídať a koordinovať. Znamená to aj lepšiu mobilizáciu výskumnej obce a jej zapojenie do regulačného procesu.
- (12) Podpora prierezových zručností, ako je podnikavosť, tvorivosť, kritické myslenie a občianska angažovanosť, patrí medzi ciele oznámení Komisie o vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025, o európskej stratégii pre univerzity a o európskom programe v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť. Strategický rámec pre európsky vzdelávacie priestor (ďalej len „EVP“) presadzuje spoluprácu a partnerské učenie medzi členskými štátmi a kľúčovými zainteresovanými stranami napríklad vo forme pracovných skupín.
- (13) Od prijatia odporúčania 2008/416/ES, ktoré bolo prevažne zamerané na verejné výskumné inštitúcie, sa výskumný a inovačný ekosystém výrazne zmenil⁽⁸⁾. Je potrebná aktualizácia, ktorá sa zameria na maximalizáciu hodnoty všetkých vedomostných aktív vytváraných rôznymi typmi aktérov v dynamickom výskumnom a inovačnom ekosystéme. Mali by sa riešiť nové výzvy a vývoj, ako sú čoraz zložitejšie vedomostné hodnotové reťazce, nové trhové príležitosti vytvárané vznikajúcimi technológiami, nové formy spolupráce medzi priemyslom a akademickou obcou a medzi verejným sektorom a akademickou obcou, zapojenie občanov, ako aj zahraničné zasahovanie do výskumu a inovácie a reciprocita pri správe duševných aktív v kontexte medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácie.
- (14) Mala by sa zohľadniť rozmanitosť kanálov a nástrojov zhodnocovania vedomostí⁽⁹⁾ s cieľom riešiť udržateľnosť, sociálne výzvy a iné priority sektorovej politiky, ako aj podporiť multidisciplinárnu spoluprácu nielen v tradičnej oblasti prenosu vedomostí v technických oblastiach, ale aj v disciplínach, ako sú spoločenské a humanitné vedy a umenie, a to okrem iného preskúmaním vzájomných prepojení medzi sociálnymi, environmentálnymi a hospodárskymi politikami.
- (15) Cieľom hlavných zásad zhodnocovania vedomostí by malo byť prijatie spoločného prístupu k opatreniam a politickým iniciatívam zameraným na zlepšenie zhodnocovania vedomostí v EÚ, a to najmä: a) rozšírením škály aktérov a činností v porovnaní s odporúčaním 2008/416/ES; b) sústredení pozornosti na celý ekosystém výskumu a inovácie a jeho prepojenia, na spoluprácu medzi aktérmi a na vytváranie spoločenskej hodnoty; c) rozšírením ich rozsahu tak, aby zahŕňal správu duševných aktív a vyzdvihoval význam rozvíjania podnikateľskej kultúry, postupov a zručností; a d) zdôraznením nových potrieb, ak sa má zvýšiť vplyv výskumu a inovácie, ako je napríklad potreba riešiť nové a pretrvávajúce politické výzvy, potreba posilniť aktívnu účasť občanov a potreba výmeny najlepších postupov medzi rôznymi aktérmi v oblasti výskumu a inovácie.
- (16) Základné pojmy v hlavných zásadách zhodnocovania vedomostí by sa mali vymedziť takto:

„Zhodnocovanie vedomostí“ je proces tvorby sociálnej a ekonomickej hodnoty z vedomostí prepojením rôznych oblastí a odvetví a premenou údajov, know-how a výsledkov výskumu na udržateľné a spoločensky prospešné výrobky, služby, riešenia a znalostné politiky. Dôraz na zhodnocovanie vedomostí si vyžaduje rozšírenie rozsahu pôsobnosti odporúčania 2008/416/ES tak, aby zahŕňalo celý ekosystém výskumu a inovácií a jeho čoraz rozmanitejšiu škálu aktérov.

Zhodnocovanie vedomostí je zmena paradigmy, ktorá prináša nové aspekty maximalizujúce hodnotu súčasného a budúceho výskumu a inovácie a vedomostných aktív vrátane implicitných vedomostí. Implicitné vedomosti sú akékoľvek vedomosti, ktoré sa nedajú kodifikovať a prenášať ako informácie prostredníctvom dokumentácie, akademických publikácií, prednášok, konferencií ani iných komunikačných kanálov. Takéto vedomosti sa účinnejšie

⁽⁸⁾ Pojem „verejná výskumná organizácia“ zahŕňa tak špecializované organizácie technologického výskumu, ako aj inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, ktoré sa venujú výskumu, vývoju a odbornej príprave v oblasti výskumu, s významnou finančnou podporou z verejných a kvázi verejných (napr. charitatívne a neziskové organizácie) zdrojov.

⁽⁹⁾ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, *Research & innovation valorisation channels and tools: boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions* (Kanály a nástroje zhodnocovania výskumu a inovácie: podpora premeny vedomostí na nové udržateľné riešenia), Úrad pre publikácie, 2020.

prenášajú medzi jednotlivcami v spoločnom sociálnom prostredí a v priestorovej blízkosti⁽¹⁰⁾. Zhodnocovanie vedomostí prospere tvorbe politík a prinesie nové spôsoby monitorovania a hodnotenia výskumu a inovácie vyvinutím ukazovateľov a nástrojov merania. Ovplyvní financovanie výskumu a inovácie a pridá hodnotu vede a výskumu a ich výsledkom. Zhodnocovanie vedomostí si vyžaduje účasť aktérov v ekosystéme výskumu a inovácie a používateľov/príjemcov vedomostí a inovácií, pričom sa osobitný dôraz kladie na spoločensky prospešné využívanie, opakované využívanie a vzájomné obohacovanie rôznych odvetví, pokiaľ ide o vedomosti. Ide o širší pojem než šírenie, ktoré zahŕňa oboznamovanie s vedomosťami a výsledkami a ich sprístupňovanie. V neposlednom rade by zhodnocovanie vedomostí malo prispieť aj k plneniu cieľov udržateľného rozvoja Organizácie Spojených národov⁽¹¹⁾ a Európskej zelenej dohody.

„Duševné aktíva“ zahŕňajú všetky výsledky, služby alebo produkty vytvorené akoukoľvek činnosťou v oblasti výskumu a inovácie, napríklad patenty, autorské práva, ochranné známky, publikácie, údaje, know-how, prototypy, procesy, postupy, technológie, vynálezy, softvér, obchodné modely atď. Rozšírenie záberu pôvodne úzkeho zamerania len na správu a ochranu práv duševného vlastníctva tiež rozšíri príležitosti na vytváranie hodnoty. Ak sa má naplno využiť hodnota duševných aktív vytvorených pri činnostiach v oblasti výskumu a inovácie, musia organizácie, ktoré sa takýmto činnostiam venujú, spravovať duševné aktíva chápané v širšom význame, teda tak aktíva, ktoré sa dajú právne chrániť, ako sú patenty, autorské práva a ochranné známky, ako aj iné duševné aktíva, ktoré by sa dali využiť pri činnostiach zhodnocovania. Vyžaduje si to, aby sa vyvinuli stratégie správy a presadzovali špecifické a prierezové zručnosti, ak sa má naplno využiť hodnota vytvorených duševných aktív. Účinná správa duševných aktív má pre zhodnocovanie vedomostí zásadný význam.

- (17) Otvorenosť ako zásada podporuje vytváranie hodnoty a využívanie nástrojov na správu duševných aktív môže viesť k lepšiemu využitiu výsledkov, pozitívne prispieť k inováciám a zvýšiť celkovú pridanú hodnotu vedeckých výsledkov⁽¹²⁾. V súvislosti so zásadou „také otvorené, ako je len možné, také uzavreté, ako je potrebné,“ si treba uvedomiť, že otvorená veda a otvorené inovácie, ktorých základným predpokladom je sprístupniť inovačný proces pre všetkých aktívnych účastníkov, aby sa vedomosti mohli voľnejšie šíriť a premieňať na výrobky a služby, ktoré vytvárajú nové trhy, čím sa posilňuje kultúra podnikania⁽¹³⁾, využívajú nástroje na správu duševných aktív a čerpajú z nich, keďže podliehajú pravidlám duševného vlastníctva. Celkovú hodnotu a význam vedeckého výskumu pre spoločnosť zvýši aj rozumné využívanie výsledkov výskumu v záujme sociálno-ekonomického prospechu.
- (18) Nevyhnutnou súčasťou úspešných iniciatív na zhodnocovanie vedomostí sú podnikateľské postupy, procesy, kompetencie a zručnosti, a to aj tie, ktoré uľahčujú zapojenie občanov, občianskej spoločnosti a tvorcov politík. Premena vedomostí na novú hodnotu si bez ohľadu na to, či ide o postupné alebo disruptívne inovácie, tvorbu politiky založenú na dôkazoch alebo dobro občanov, vyžaduje iniciatívne/podnikateľsky orientované prístupy, postupy alebo kultúry zamerané na spoluprácu/zapojenie viacerých odvetví v spojení s podnikateľským úsilím v niektorých alebo vo všetkých fázach procesu zhodnocovania. Týmto spôsobom by proces zhodnocovania mohol podnietiť úpravy vo vzdelávacích systémoch a kariérach výskumných pracovníkov tak, aby lepšie zodpovedali zručnostiam, kompetenciám a správaniu, ktoré by posilnili tvorivosť a vytváranie hodnoty pre spoločnosť. Rozvoj a využívanie podnikateľského prístupu a rozmanitosti a prístupov zameraných na zapojenie/spoluprácu sú preto kľúčové, ak má byť zhodnocovanie účinné.
- (19) Podnikateľské procesy a metódy, to je experimentálne objavovanie a spoločne tvorená činnosť, ktorá presahuje hranice organizácií a zahŕňa početné doplnkové kompetencie. Podnikateľský proces sa v tomto kontexte chápe ako metóda zameraná na objavovanie, ktorou sa riešia výzvy a príležitosti súvisiace s trhom a spoločnosťou prostredníctvom experimentálneho vývoja duševných aktív a ich využívania na získanie nových a užitočných hodnôt (inovácií) pre daný súbor zainteresovaných strán. Takéto procesy a metódy si vyžadujú potrebné spoločensko-podnikateľské zručnosti a schopnosti, aby sa uľahčilo spoločenské šírenie vedomostí nad rámec komercializácie. Stimul pre zhodnocovanie vedomostí a rozvoj súvisiacich zručností poskytne využívanie otvorenej metódy koordinácie sietí, prostriedkov a nástrojov z EVP a zo strategického rámca európskeho vzdelávacieho priestoru.

⁽¹⁰⁾ OECD Report *Global Competition for Talent: Mobility of the Highly Skilled* (správa OECD o Globálnej súťaži o talenty: mobilita vysokoškvalifikovaných pracovníkov).

⁽¹¹⁾ Rezolúcia Organizácie Spojených národov prijatá Valným zhromaždením 25. septembra 2015 Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj (A/RES/70/1).

⁽¹²⁾ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, *Open science and intellectual property rights: How can they better interact?: executive summary* (Otvorená veda a práva duševného vlastníctva: Ako zabezpečiť ich lepšiu súčinnosť?: súčasný stav a úvahy: zhrnutie), Úrad pre publikácie, 2022.

⁽¹³⁾ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, *Open innovation, open science, open to the world: a vision for Europe* (Otvorené inovácie, otvorená veda, otvorenosť svetú: vízia pre Európu), Úrad pre publikácie, 2016, s. 13.

- (20) Hlavné zásady by sa preto mali vzťahovať na vývoj, využívanie a riadenie podnikateľských postupov, procesov a zručností na všetkých úrovniach spoločnosti v súkromnom aj verejnom sektore, ktoré sa podieľajú na zhodnocovaní vedomostí. Tento nový rozsah pôsobnosti si vyžaduje, aby tvorcovia politik náležite prispôbili ciele príslušnej politiky a zaviedli nové prístupy potrebné na zhodnocovanie vedomostí. Tvorcom politik v členských štátoch pri splnení takýchto požiadaviek majú pomôcť práve tieto hlavné zásady.
- (21) Hlavné zásady uvedené v tomto odporúčaní by sa preto mali týkať iniciatív v príslušnej politike zameraných na všetky kategórie aktérov ekosystému zapojených do činností v oblasti výskumu a inovácie, ako sú:
- akademická obec, univerzity a iné inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, výskumné, inovačné a technologické organizácie a iné verejné výskumné organizácie, ako aj akadémie a vedecké spoločnosti a medzivládne iniciatívy a siete, ako je Eureka,
 - organizácie občianskej spoločnosti vrátane občianskych a mimovládnych organizácií,
 - súkromní investori a finančné a investičné organizácie vrátane nadácií a charitatívnych organizácií,
 - jednotlivci, ako inovátori, podnikatelia, výskumní pracovníci, vedci, pedagógovia a študenti,
 - priemysel vrátane malých a stredných podnikov (MSP), startupov, spin-off podnikov, scaleupov a sociálnych podnikov,
 - sprostredkovatelia, ako odborníci na prenos vedomostí a technológií, inkubátory, vedecké parky, inovačné centrá alebo klastre Únie, vnútroštátne a regionálne inovačné centra alebo klastre, odborníci v oblasti duševného vlastníctva, konzultanti a odborníci v oblasti podpory inovácií, tímy zamerané na komunikáciu v oblasti vedy a politické zapojenie, organizácie poskytujúce vedomosti pre politiku/vedecké poradenstvo a odborníci na zapojenie občanov,
 - vnútroštátne, regionálne a miestne orgány a tvorcovia politik,
 - súkromné výskumné organizácie, verejní a súkromní poskytovatelia služieb, ako nemocnice, verejní dopravcovia a dodávatelia energie,
 - výskumné infraštruktúry, technologické infraštruktúry a iné zariadenia a siete podporujúce činnosti v oblasti výskumu a inovácie,
 - normalizačné orgány.
- (22) Hlavné zásady by mali byť formulované tak, aby sa vzťahovali na všetky kategórie alebo väčšinu kategórií uvedených v odôvodnení (21). Uplatňovanie hlavných zásad by sa malo prispôbiť cieľovým aktérom prostredníctvom kódexov postupov, a to kódexu postupov pre inteligentné používanie duševného vlastníctva a kódexu postupov pre výskumných pracovníkov v oblasti normalizácie. V prípade potreby by sa mohli spolu so zainteresovanými stranami vypracovať iné relevantné kódexy postupov.
- (23) Uvedené hlavné zásady by mali mať nezáväzný charakter. Pri ich uplatňovaní by sa mali rešpektovať medzinárodné právo, právo Únie a vnútroštátne právo a mali by sa zohľadňovať v rámci úsilia o to, aby právny rámec Únie podporoval zhodnocovanie vedomostí. Hlavné zásady by sa mali uplatňovať s cieľom dosiahnuť čo najširšie spoločenské využitie okrem iného tým, že prispievajú k udržateľnej spoločnosti v súlade s usmerneniami Únie na boj zahraničného zasahovania do výskumu a inovácie⁽¹⁴⁾. Podľa možnosti a v závislosti od kontextu by mali činnosti zhodnocovania okrem tradičných snáh o dosiahnutie zisku zohľadňovať aj spoločenské potreby a prospech. Jedným z príkladov je spoločensky zodpovedné udeľovanie licencií, v rámci ktorého by sa pri udeľovaní licencií na duševné aktíva malo zabezpečiť, aby stanovenie cien konečných výrobkov a služieb neohrozovalo ich dostupnosť. Hlavné zásady by sa mali zamerať na maximalizáciu hodnoty investícií do výskumu a inovácie nad rámec tradičného prenosu vedomostí a na zapojenie všetkých aktérov ekosystému výskumu a inovácie.
- (24) Zhodnocovanie vedomostí je zložitý proces, ktorý si vyžaduje značné zdroje na to, aby sa v Únii rozvíjal a udržiaval potrebný rozsah zručností a škálovateľných schopností. Bude si vyžadovať nepretržité a zvýšené investície do rozvoja odborníkov a sprostredkovateľov v oblasti prenosu a sprostredkovania vedomostí, ktorí pôsobia ako medzičlánky medzi príslušnými aktérmi v oblasti výskumu a inovácie. Zvlášť dôležité je, aby sa prostredníctvom silných národných a regionálnych inovačných ekosystémov podporila účasť MSP. K iniciatívnemu postupu by sa tiež mali nabádať startupy a scaleupy všetkých veľkostí, pričom priemyselných partnerov treba presvedčiť, aby sa nebáli riskovať,

⁽¹⁴⁾ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, Tackling R&I foreign interference: staff working document (Boj proti zahraničnému zasahovaniu do výskumu a inovácie: pracovný dokument útvarov Komisie), Úrad pre publikácie, 2022.

TÝMTO ODPORÚČA:

aby členské štáty a Európska komisia uplatňovali tieto hlavné zásady zhodnocovania vedomostí:

1. Zhodnocovanie vedomostí v politike v oblasti výskumu a inovácie

- a) Zabezpečiť, aby sa vytvorili úijné, národné a regionálne podporné štruktúry, ktoré pomôžu organizáciám uvedomiť si rozsah pôsobnosti tohto odporúčania o zhodnocovaní vedomostí, prípadne posúdiť, čo z neho pre ne vyplýva, mobilizovať finančné a nefinančné zdroje na zavedenie tohto odporúčania do praxe a vypracovať potrebné stratégie a postupy na jeho vykonávanie a propagáciu.
- b) Zabezpečiť vymedzenie, vykonávanie, vzájomnú výmenu a zverejňovanie politík a postupov vytvárania hodnoty na príslušnej úrovni organizácií.
- c) Zabezpečiť, aby sa pri činnostiach v oblasti výskumu a inovácie financovaných z verejných zdrojov zohľadnilo čo najširšie spoločenské využitie a zhodnocovanie duševných aktív vytvorených činnosťami v oblasti výskumu a inovácie, a to so zreteľom na otázky suverenity a so zapojením všetkých aktérov ekosystému.
- d) Posilniť štruktúry, procesy a postupy využívania výsledkov výskumu a vedeckých poznatkov pri navrhovaní a vykonávaní verejných politík a pri tvorbe a revízii noriem.
- e) V súvislosti s cieľmi zhodnocovania vedomostí a súvisiacimi činnosťami a osobami do nich zapojenými podporovať rovnosť, rozmanitosť a inklúziu a vyhýbať sa rodovému vychýleniu napríklad prostredníctvom rozmanitosti výskumných tímov a obsahu výskumu a inovácie, v ktorom sa odzrkadlia hľadiská, správanie a potreby rôznych skupín spoločnosti.

2. Zručnosti a schopnosti

- a) Presadzovať rozvoj kompetencií, zručností a schopností potrebných na podporu operácií v rámci zhodnocovania vedomostí, do ktorých sa zapoja všetky zainteresované strany od študentov, výskumných pracovníkov a vynálezcov až po podnikateľov a profesionálnych sprostredkovateľov a od užívateľov vedomostí až po tvorcov politík.
- b) Zabezpečiť zavedenie programov mobility medzi akademickou obcou, priemyslom a verejným sektorom s cieľom umožniť rozvoj zručností a vzájomné obohacovanie, pokiaľ ide o kompetencie, kultúru a postupy, – okrem iného aj v rámci celoživotného vzdelávania – medzi aktérmi v oblasti zhodnocovania vedomostí na úijnej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni.
- c) Zabezpečiť, aby sa implicitné vedomosti tých, ktorí vytvárajú duševné aktíva, uznali za jeden z prvkov procesu zhodnocovania. Je dôležité podporovať participatívne prístupy spolupráce, ktoré umožňujú zahrnúť do inovácie a zhodnocovania talent, zručnosti a implicitné vedomosti.
- d) Podporovať a uľahčovať multidisciplinárnu a medzidisciplinárnu spoluprácu, ktorá presahuje technické oblasti a zahŕňa disciplíny, ako sú spoločenské a humanitné vedy a umenie, ako aj prístupy zamerané na spoluprácu.

3. Systém stimulov

- a) Vypracovať a zaviesť relevantný a spravodlivý systém na motivovanie všetkých aktérov ekosystému výskumu a inovácie, najmä výskumných pracovníkov, inovátorov, študentov a zamestnancov univerzít a verejných výskumných organizácií, aby sa učili, ako zhodnocovať vedomosti, aby zhodnocovanie vedomostí uplatňovali a praktizovali a aby sa snažili prilákať a udržať talenty.
- b) Poskytnúť podnikom, najmä MSP, občianskej spoločnosti, občanom, koncovým používateľom a verejným orgánom opatrenia, vďaka ktorým sa stanú aktívnymi partnermi pri spolupráci s pridanou hodnotou, čím sa zlepší prístup k vedomostiam a ich využívanie, zvýši sa získavanie zručností a podporí spoločné experimentovanie.
- c) Povzbudzovať, podporovať a motivovať organizácie, ktoré sa zaoberajú zhodnocovaním vedomostí, aby zhromažďovali, navzájom si vymieňali a používali metriky, ktoré zlepšujú učenie a výkonnosť aktérov v oblasti zhodnocovania vedomostí v Únii.

4. Správa duševných aktív

- a) Zabezpečiť, aby sa vo všetkých organizáciách zapojených do zhodnocovania vedomostí vymedzili, zaviedli, navzájom vymieňali, zverejňovali a presadzovali politiky a postupy správy duševných aktív.
- b) Zvyšovať informovanosť univerzít, výskumných organizácií, verejných orgánov a podnikov o dôležitosti správy duševných aktív v medzinárodnom prostredí, a to so zreteľom na otázky suverenity.
- c) Zabezpečiť, aby sa duševné aktíva vyvinuté v rámci verejne financovaných činností v oblasti výskumu a inovácie v Únii spravovali a kontrolovali takým spôsobom, aby sa pre Úniu ako celok zohľadnil a maximalizoval spoločensko-hospodársky prospech vrátane príspevku k udržateľnosti.
- d) Zvýšiť informovanosť o postupoch a nástrojoch správy duševných aktív a posilniť ich uplatňovanie v rámci otvorenej vedy, ako aj otvorených inovácií s cieľom uľahčiť využívanie výsledkov a údajov v záujme inovácie.
- e) Zvýšiť efektivitu správy duševných aktív napríklad podporou aktívnej tvorby portfólií a presadzovaním platforiem spájajúcich ponuku a dopyt po duševných aktívach, aby sa vytváranie hodnoty maximalizovalo pre všetky zúčastnené strany.

5. Relevantnosť v systémoch verejného financovania

- a) Zvážiť, ako by sa dalo posilniť uplatňovanie zásad zhodnocovania vedomostí vo výskume financovanom z verejných zdrojov.
- b) Zvážiť osobitné systémy financovania, ktoré by dopĺňali financovanie výskumu, aby sa zhodnocovanie vedomostí stimulovalo už v počiatočnom štádiu výskumu, vrátane podpory sprostredkovateľov.

6. Partnerské učenie

- a) Presadzovať a podporovať národné a nadnárodné procesy a postupy partnerského učenia v záujme šírenia a podpory výmeny najlepších postupov⁽¹⁵⁾, prípadových štúdií, vzorov a získaných skúseností a v záujme vypracovania spoločných špecifikácií pre zhodnocovanie vedomostí.
- b) Porovnávať úspešné organizácie, ekosystémy a iniciatívy v oblasti zhodnocovania vedomostí s cieľom vytvoriť a podporiť spoločné koncepcie, modely a stimuly, ktoré budú usmerňovať hodnotenie a realizáciu riadenia a procesov zhodnocovania vedomostí. Využívať aj odborné znalosti, siete a skúsenosti získané od relevantných organizácií, ako sú Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo, Európsky patentový úrad, sieť Enterprise Europe Network, Európsky inštitút inovácií a technológií a ich znalostné a inovačné spoločenstvá a iné medzinárodné, európske, národné alebo regionálne organizácie.
- c) Povzbudzovať univerzity a verejné výskumné organizácie, aby spájali svoje zdroje, odborné znalosti, údaje a infraštruktúru z rôznych odborov, krajín a regiónov, aby sa presadili ďalšie postupy partnerského učenia.

7. Metriky, monitorovanie a hodnotenie

- a) Podporovať spoločné úsilie o prijatie spoločne dohodnutých vymedzení, metrík a ukazovateľov, ktoré obsahujú škálu zhodnocovacích kanálov, aby sa zlepšili výsledky Únie v oblasti zhodnocovania vedomostí, pričom sa zohľadnia kontextové rozdiely medzi členskými štátmi a aktérmi v oblasti zhodnocovania vedomostí, ako aj špecifiká rôznych odvetví.
- b) Zabezpečiť, aby postupy monitorovania a hodnotenia využívané pri posudzovaní a hodnote)í operácií v rámci zhodnocovania vedomostí boli zosúladené so širším rámcom monitorovania EVP a minimalizovali administratívne zaťaženie členských štátov a zainteresovaných strán a aby sa zároveň rozvíjali synergie s inými relevantnými opatreniami politiky EVP.

⁽¹⁵⁾ Register príkladov najlepších postupov je k dispozícii na platforme Európskej komisie pre zhodnocovanie vedomostí, ktorá je neustále otvorená na predkladanie nových príkladov najlepších postupov.

Odporúčanie 2008/416/ES sa nahrádza týmto odporúčaním.

V Bruseli 2. decembra 2022

Za Radu
predseda
J. SÍKELA
